

Verslaving en autonomie: een drielaags model voor herstel

A. SNOEK

Het *Tijdschrift voor Psychiatrie* biedt zijn lezers de mogelijkheid om online toetsen te maken gebaseerd op artikelen in het blad. Elke toets duurt 1 uur en levert 1 accreditatiepunt op.

De 25e accreditatietoets staat nu online. Deze hoort bij het artikel 'Verslaving en autonomie: een drielaags model voor

herstel' van A. Snoek. Dit artikel stond in het julinummer 2020 van het *Tijdschrift voor Psychiatrie*.

U vindt het artikel op www.tijdschriftvoorpsychiatrie.nl/issues/554/articles/12272.

Klik op 'accreditatietoetsen' in de linker kolom: meld u eerst aan en log vervolgens in.

SAMENVATTING

ACHTERGROND Verslaving wordt vaak gelijkgesteld aan verlies van autonomie. Echter, waar dit verlies van autonomie uit bestaat, is vaak moeilijk te duiden omdat verslavingsgedrag zowel onvrijwillige als vrijwillige elementen heeft. Een beter begrip van hoe mensen met een verslaving controle over hun leven verliezen, geeft meer aanknopingspunten voor herstel.

DOEL Inzicht krijgen in de verschillende factoren die autonomie in verslaving ondermijnen en het ontwikkelen van een model om deze factoren in kaart te brengen.

METHODE Longitudinaal kwalitatief onderzoek (n = 69) onder mensen met (voornamelijk) opiaat- en alcohol-afhankelijkheid. Respondenten werden vier keer geïnterviewd over 3,5 jaar, om zo inzicht te krijgen in hun doelen en hoe deze gefrustreerd werden.

RESULTATEN Op basis van de interviews en literatuur heb ik een drielaags model ontwikkeld om controleverlies bij verslaving te verklaren. Zelfcontrole kan op drie verschillende niveaus uitgeoefend worden: om onze intenties uit te voeren (intentioneel), om onze doelen te halen (instrumenteel), of om te leven in overeenstemming met onze waarden en zelfbeeld (normatief). Deze drie lagen van zelfcontrole beïnvloeden elkaar: zowel bij verlies van zelfcontrole als bij herstel. Tevens demonstreer ik het model aan de hand van een casus.

CONCLUSIE Verlies van zelfcontrole bij verslaving kent bijna nooit één oorzaak, maar is het resultaat van een complexe set van factoren die elkaar beïnvloeden. Het drielaagse model expliciteert de verschillende vormen van zelfcontrole (intentioneel, instrumenteel en normatief) en biedt belangrijke aanknopingspunten voor herstel.

TIJDSCHRIFT VOOR PSYCHIATRIE 62(2020)7, 575-581

TREFWOORDEN autonomie, kwalitatief onderzoek, self-control, verslaving, zelfcontrole

ARTIKEL

